

מסורת הש"ס

(א) גשתי י לג: ביה עי' טו];
 (ב) (מקומות טו: ט); (ג) עי' רש"י;
 גיטין לב: ד"ה דמלי פי' נשטן
 וכן בפסוקים סח: פש"י ר"ה
 והלא נשטן ופש"י מגינה טו:
 תל' נשטן; ז"ב כקטב.
 כמותו טט: [מוספפת כמותו
 פ"י, (ט) (ג'ל' אס מנו), ע"י
 (1) סהדרין קח: ע"ג, ט"ו ע"י
 ככותו ס: (2) [נח"ף וכו' ר"ה
 גרס ברש"א עיר המולדה מ"ק
 וכו' ובספא אלף ומ"ק וכו'];
 (3) [אמור פסטה ג]; [ויקרא
 בל, (3) כ"ה: א' מוספא ע"י
 כמותו סט:],

תורה אור השלם

1. אפס פי' לא י"הה דף
 אביון פי' בדר' יורב' י'
 בארץ אשר י' אלהיך נתן
 לך נתנה לך רשקתה;
 דברים טו ד
 2. פי' לא יתדל אביון מפרש
 הארץ כל פי אביון מן
 לאמר פתח תפתח את ידך
 לאחיק לענין ללאביון
 בארץ; דברים טו יא
 3. מי העיר מפרוך עקד
 יקראוהו לגלגל יתן לפניו
 גוים ומלכים ידך יתן בעקב
 דרבבו בקש ידך קשתה;
 ישעיהו מא ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלון אוהיבו ממי
 נולד וכו' או יתב מר וגביס;
 (ב) שם מ"ר עיר גדולה
 המנוחה משם מאות כ"ו ועיר
 קטנה המנוחה כ"ו;
 (ג) רש"י ד"ה או יתב מר
 וגביס: (ד) ד"ה הא מני כ"ו
 אלף שקל ס"ד והפ"ד ר"מ
 היא וכו' שיהא עם מומר
 ס"ד ומח"ד רוגלי קטמו
 מוגבנין כ"ו: (ה) ר"ה בניו
 לו צמנו הס"ד וחתי"מ מ"ד
 בגון כפר עמיקו ויצאו
 ממדבר ששלה מתיס: (ו) תוב'
 ד"ה אמרו כ"ו. פי' בתמימה
 כלומר וכו' לא הייס:

לעוז רש"י

וילין ויילין אן. מפרש.

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

רבינו גרשום

באסקריא דספינתא. מושט.
 נותנין להם סלע. דאילין כתר
 אומדין דעתי, דלחכי אמר
 שקל אם אפשר להם לצמצם,
 אבל אם לא אפשר להם ונתנין
 להם סלע. (8) כיון שאמר חזק
 אין נותנים להם אלא שקל,
 דאילין כתר אומדין דעתי,
 דכיון דבעי דלירשי אתרים
 דזא היה ליה צר עין על בניו.
 א"ל הוא מני ר"מ. דמתניין.
 מונחת על אויבתי ספלים.
 שלי ועלו הרודם ביום
 אחד. אין זה דבר, דאדקרי
 בעלמא הוא. או באדקרי
 מרוחקין. ט' מתיב. הדיינו
 נמי ג' מתיב לג' ימים.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כא.

משום דנפישו בני מהווא. לדיכא עניי טפי וקא מיכלי קרנא:
דחיקא להו. עניות: כי לא יהיה דך צניון. כך בעלמך: חיי העולם
הבא. תורה: חיי שעה. עולם הזה. זה סמורה: קיימא ליה שפלא.
 עמיד להחבול ואין זמנו למות: שמע מינה. מדלנא שמעתי

משום דנפישו בני חילא דמהווא אילפא ור'
 יוחנן הוה גרסי באורייתא דחיקא להו מילתא
 טובא אמרי ניקום וניזיל וניעבד עיסקא וניקיים
 בנפשין אפס כי לא יהיה כך אביון אזלו
 (6) אותבי תותי גודא רעיעא הוון קא כרכי
 ריפתא אתו תרי מלאכי השרת שמעיה רבי
 יוחנן דאמר חד לחבריה נישדי עלייהו האי
 גודא ונקמלינהו (6) שמינחין חיי עולם הבא
 ועוסקין בחיי שעה אמר ליה אידך שבקינהו
 דאיכא בהו חד דקיימא ליה שעתא רבי
 יוחנן שמע אילפא לא שמע אמר ליה ר' יוחנן
 לאילפא שמע מר מידי אמר ליה לא אמר
 מדשמעי אנא ואילפא
אמר ויהי **מר** לא הוה
 לא שמע ש"מ לדידי
קיימא לי שעתא אמר
 ליה רבי יוחנן איהדר
ואוקי בנפשאי כ' בי
 לא יחדל אביון מקרב
 הארץ ר' יוחנן הדר
אילפא לא הדר עד
 דאתא אילפא מליך רבי יוחנן אמרו לו אי
 אתיב מר וגריס לא הוה מליך מר (8) אול
 תלא נפשיה באסקריא דספינתא אמר אי
 איכא דשאל לי במתניתא דר' חיאי ורבי
 אושעיא ולא פשטינא ליה ממתני' נפלינא
 מאסקריא דספינתא וטבענא אתא ההוא
 סבא תנא ליה (9) האומר תנו שקל לבניי בשבת ותן ראוין לתת להם סלע

עין משפט
 נר מצווה
 א [ממי] פי"א מהלכות זוכי
 ומטה הלכה כג:
 מן ב מיי פי"ב ע"ש הל' ו
 טושי"ע ח"מ פי' רנ"ג ספיץ
 1 ו [ויקרא] דמא ספיץ ג:
 2 א מיי פי"כ מהלכות אישות
 הלכה ד סמ"ע ע"ש מח
 טושי"ע א"ע"ע סי' נד ומי"מ
 סי' רנב ספיץ ג:
 ד [טושי"ע] י"ד קמן רמו
 ספיץ א:
 יח ה מיי פי"ב מהלכות
 תענית הלכה ה טושי"ע
 ח"מ סי' תקטו ספיץ ג:

רבינו חננאל

אלפא ור' יוחנן דחיק להו
 עלמא אמרי ניקום ונעבדי
 עיסקא [ונזיל] עד הדר
 אלפא מליך יוחנן. אתא
 אלפא חלא נפשיה, אמר אי
 איכא דשאל לי מתנייתא
 מדברי ר' חיאי ורבי ר' אושעיא
 ולא פשטינא ליה ממתני'
 כלומר, כל מה שיש במשניות
 החיצונות עיקר שלהן
 במשנתו. ואין כל חכם
 וידעו, לפיכך אני גדול ממנו,
 ולמה זכה לישיב בראש ולא
 זכיתו אני. ושאלה ההוא
 סבא, שקל דהמא האומר תנו
 לבניי שקל בשבת צויה ומת
 וראויין לתת להן סלע, כי
 השקל הוא חצי סלע, אם אינו
 מספיק להם נותנין להן סלע,
 אם אמר בלשון הזה אל תתנו
 להן אלא שקל אצ"פ שאינו
 מספיק להם אין נותנין להם
 אלא שקל, ואם אמר אם מתו
 יירשו אתרים תחתיהם [כתיב].
 לשנות מדברי המת. ופשט
 אלפא, הא מתנייתא אליבא
 דר' מאיר היא, ששנינו
 במשנתו בכחותו כפרק
 מציאת האשה, המשיש
 מעות לבתו והיא אומרת נאמן
 עלי בעלי יעשה שלישי מה
 שהושלש בידו דברי ר' מאיר,
 ואוקימנא בתם טעמא דר'
 מאיר משום דמצוה לקיים
 דברי הפסוק ואין לשנות
 מדבריו. אמרו עליו על נחום
 איש גז. זו שם מקום הוא,
 ראי' על אמתת הדבר דבריי
 הימים הוא שנקרא לשם שם
 אחת העיריות (ג) (זו [גמון],
 והוא האמת. 8). ירושלמי א"ר
 יוסי בן אבין בכותב ג' דברים
 גשמיים יודיים בזכות הארץ
 וכוונתו החסד וירוקין, וכולן
 כפסוק אחד נאמרו אם לשבט
 [אם לארצון] אם לחסד
 ימצויננו, שבט אלוי ירוקין.
 (מ"ב) [ד"ן] דברים גשמיים
 יודיים למעלה, מפני טללים
 הירעים ומפני בעלי וזרוע
 ושהיא שותה העליין כחתחן
 ושמה עניי הכל נשאות
 לשמים. בעון (ג) [ד"ן] דברים
 גשמיים נעצין, בעון עבודה
 זה שאמר ונברחם (שם)
 אלהים אחרים, וכתבי בתריה
 ועצר את השמים. בעון גילוי
 עריות שאמר ותחגיפי ארץ
 בנותוך, וכתבי וימנעו
 ריבבים. בעון שיכיות דמים
 שנאמר כי הים הוא ותיניף את
 הארץ, פי' יתן אף על הארץ.
 (וכתיב) וחרה אף ה' בכם
 [ועצ'ג] בעון פוסקי דיקא
 ברכים ואינן נותנין דכתיב
 נשיאים ורות וגשם אין איש
 מתהלל במתת שקר. [המשנה]
 שמת נקרא ארץ [ענב] ענן
 חזיו נבשא. א"ר חנינא מה

עשו גדולי הדור ואין הצבור נידון אלא אחר רובו. שכן מצונו שכל לי"ח שנים שהיו ישראל כמנדון לשמים לא היה הדירוב עם משה, שנאמר ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה וגו' וכתוב [ויבחר] ה' [אלין] לאמר.
 ר' אליעזר עבד תענית ולא נתח מטרא עבד ר' עקיבא תלמידיה נחית מטרא. עאל ר' עקיבא ואמר משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שתי בנות, אחת חצופה וכיון שהיתה נכנסת אצלו בקיבשה הוא אומר תנו לה ביקשה
 ותצא, ואחרת היתה צנועה וכשהיתה נכנסת אצלו היה מאריך רוחו עמה כדי שישמע שיחתה שהיא מתאוה לשמוע שיחתה. עשה כך ר' עקיבא בשביל ר' אליעזר רבו, כדי שלא יאמרו כי אינו חנון ומצטא חילול שמים. חתבי
 ויקצבו המצפאת וישאבו מים וישפכו לפני ה', וכי מים שפכו, אלא לבס שפכו כמים. ויאמרו שם חטאנו לה', לבס שמואל חלוקין של ישראל, אמר לפניו רבונו של עולם כלום אתה דן את האדם [לעל] אמרך לא חטאתי,
 ואלו [ומה] [ואומרם] לפניך חטאנו. מתני', איזו היא דבר עיר המוציאה ת"ק רגלי [וכו'] עיר גדולה המוציאה אלף ת"ק רגלי יוצאי כבא בגון כפר עכו, ויצאו הימנה ט' מתיב בג' ימים [במ' ימים] אנשים [משמ] [זאת] הרי
 זה דבר, בד' ימים או ביום אחד אינו דבר.

(א) ע"י בעינן השלם ערך גם זו. (ב) בירושלמי לפנינו יתא זה אף רבינו היה גורם כן בירושלמי ומצינו ליה מן קר' דק' דף דלדין קרא היינו שיהיה עלינו גשמים. (ג) אלף על שהוא אומר לפניך לא תטעמי הנו נשפט אותך על אמרך לא תטעמי
 (ימתי' ב').